

Bratislava, 3.12.2013

Slovensko v boji proti korupcii stagnuje

Vo vnímaní korupcie sme piatou najhoršou krajinou v EÚ

Podľa najcitovanejšieho svetového rebríčka vnímania korupcie od Transparency International **skončilo v roku 2013 Slovensko na 61.mieste zo 177 hodnotených krajín**. Podobne ako pred rokom je to piate najhoršie umiestnenie z krajín Európskej únie, keď horšie skončili len Taliansko, Rumunsko, Bulharsko a Grécko. Podľa rebríčka, ktorý reflektuje úroveň vnímania domácich i zahraničných analytikov a manažérov, sú najčistejšími krajinami Dánsko, Nový Zéland a Fínsko. Naopak, najskorumpovanejšími sú Somálsko, Severná Kórea a Afganistan.

Minulý rok skončilo Slovensko na 62.mieste zo 176 krajín. **Oproti roku 2012 si Slovensko v troch z celkových ôsmich indikátorov indexu mierne pohoršilo, najmä u podnikateľov** (Svetové ekonomické fórum, Centrum pre výskum konkurencieschopnosti IMD a Freedom House), **v jednom výrazne polepšilo** (Bertelsmannova nadácia) **a v štyroch ostali známky bez zmeny** (analytické agentúry Economist Intelligence Unit, IHS Global Insight, Political Risk Services, a druhý prieskum Bertelsmannovej nadácie). Experti Bertelsmannovej nadácie pritom ako jediní hodnotili vývoj od roku 2011 a zlepšenie zdôvodnili krokmi Radičovej vlády ako boli povinné zverejňovanie zmlúv či súdnych verdiktov.

Nenaplnené sľuby

Svoje predvolebné sľuby o vyššej transparentnosti a nezávislej kontrole financovania politických aktivít parlamentné strany nenaplnili, hoci im o chvíľu vyprší polovica mandátu. Ich písomný záväzok upraviť pravidlá financovania do apríla 2013 (rok od nástupu nového parlamentu) vypršal bez akýchkoľvek skutkov. Následne tak aj župné voľby prebehli bez toho, aby kandidáti museli predkladať údaje o svojich výdavkoch a darcoch. Navyše už de facto prebieha prezidentská kampaň, no súčasne platný zákon umožňuje kandidátom skryť pred verejnosťou veľkú časť svojich výdavkov a sťažuje občanom prístup k ich oficiálnym výkazom. Napriek sľubom nevznikol ani žiadny nezávislý orgán pre kontrolu financovania politikov.

Podobne **nebolo prijaté sľúbené sprísnenie majetkových priznaní**, respektíve všeobecne konfliktov **záujmov**. Poslanecký návrh, ktorý pôvodne vytvorili všetky parlamentné strany, zastavil a zmenu zablokoval Smer – SD bez uvedenia relevantných dôvodov. Naopak vláda pripravuje pre budúci rok obmedzenie sily infozákona jeho čiastočným spoplatnením a zúžením verejného prístupu k informáciám o štátnych firmách. Jedna z najväčších štátom vlastnených spoločností JAVYS prestala v marci 2013 zverejňovať svoje zmluvy a faktúry.

Štátne firmy a verejné inštitúcie sú naďalej obsadzované stranícky aj na úkor odbornosti a bezúhonnosti. Do roka po nástupe novej vláde boli vymenené dve tretiny postov manažérov v štátnych firmách. Podozrenia z rodinkárstva ostávajú problémom v štátnej správe (kauza Komjatice) i súdnictve, kde tretina novovymenovaných sudcov už má v justícii príbuzného.

Napriek pretrvávajúcej nízkej dôvere občanov v súdnu moc vláda nepredkladá návrhy zmien, ktoré majú potenciál tento trend zastaviť. Nepodarilo sa tiež sfunkčniť rozhodovanie disciplinárnych senátov pre sudcov alebo vyriešiť žaloby sudcov za údajnú diskrimináciu.

Aj po roku 2013 platí, že **Slovensko patrí v Európe k jedným z mála štátov, kde nebol vysoký ústavný činiteľ ešte odsúdený za korupciu**, hoci v množstve podozrení a pochybných obstarávaní zďaleka nie sme výnimoční. Kontroverzné zvolenie nového generálneho prokurátora Jaromíra Čižnára prinieslo len ďalšie pochybnosti, či zákon naozaj platí pre všetkých.

Malé kroky vpred

Dobrych správ v boji proti korupcii je bohužiaľ málo. Dopad prijatých noviel zákona o verejnom obstarávaní je zatiaľ otázný, no pozitívom je spustenie zverejňovania celej dokumentácie priebehu tendrov ako aj povinného publikovania súťažných podkladov pri veľkých zákazkách na internete. Zaznamenali sme tiež zlepšenie otvorenosti a kvality poskytovania informácií v slovenských mestách. Dobrým signálom bolo aj rozhodnutie disciplinárnej komisie o treste zbavenia funkcie prokurátora pre bývalého generálneho prokurátora Dobroslava Trnku.

Gabriel Šípoš, riaditeľ Transparency International Slovensko

Kompletné výsledky prieskumu pre celý svet nájdete na <http://cpi.transparency.org>